

זהר הקדוש

עם ביאור
הפטר והכבוד

פרשת קרח • ענין קטורת אהרן בעת המגפה

ומבאר רבי חייא את המשך הפסוק 'ואיש חכם יכפרנה', שעל ידי הצדיק מתבטלים הדינים בעולם.

ומה שכתוב בהמשך הפסוק, 'ואיש חכם יכפרנה', פירושו, בשעתא דמאריהון דדינין קיימין על עלמא - בשעה שבעלי הדינים עומדים להתעורר על העולם, ורוגזא תלי - והכעס תלוי אם לענוש את העולם או לא, אי אשתיכח בדרא, זכאה דרשים לעילא - אם נמצא בדור, צדיק שהוא רשום למעלה, אז קודשא בריה הוא אשגח ביה - הקדוש ברוך הוא מביט בו ומתבונן בזכויותיו, ובכך נמתקים הדינים ואשתיכח רוגזא - ונשכך הכעס.

ומבאר על פי משל איך מבטל הצדיק את הדינים.

משל למה הדבר דומה, למלכא דאתרגו על עבדיו - למלך שכעס על עבדיו, והוה תבע על סנטירא למעבד בהו דינא - והיה תובע ומבקש אחר שוטר העיר שיבוא לעשות בהם את הדין, אדתי - בתוך כך שהיה מבקש אחריו המלך, עאל רחימא דמלכא וקם קמיה - נכנס אוהבו של המלך ונעמד לפניו, פיון דחמא ליה מלכא, אתנהירו אנפיו - כיון שראה אותו המלך, האירו פניו, שארי ההוא רחימא דמלכא לאשתיעי בהדיה - התחיל אותו אוהבו של המלך לדבר עמו, ומלכא חדי - והמלך שמח בגלל אוהבו שבא אליו ומדבר עמו. לבתר - אחר כך, בעוד שהמלך שמח, פד אתא סנטירא - כאשר בא השוטר לבוא אל המלך ולבקש ממנו לעשות את הדין עם עבדיו שסרחו, חזא אנפיו דמלכא חדאן - ראה כי פני המלך שמחים, אסתלק ואזיל ליה ולא עביד דינא - לכן הוא מסתלק והולך לו מבית המלך ואינו עושה את הדין עם עבדי המלך, וקדיו - ואז כאשר הסתלק שוטר העיר, ההוא רחימא בעי למלכא על עבדיו - אוהבו של המלך מבקש למלך שירחם על עבדיו, והמלך נעתר לו ומכפר להו - להם.

ולפי זה מבואר הנמשל בענין הצדיק הממתיק את הדינים.

וכך הוא בנמשל, כאשר הקדוש ברוך הוא כועס על העולם, נמתקים הדינים ונשכך הכעס על ידי אוהבו שהוא צדיק הדור האמיתי. ובגין קב - ובגלל כן לאחר שנאמר 'חמת מלך מלאכי מות', אמר 'ואיש חכם יכפרנה', כלומר, כאשר 'חמת המלך' מתעוררת, ובאו מלאכי מות לעשות דין בחוטא, אז איש חכם שהוא הצדיק, יתחנן אל הקדוש ברוך הוא, ויכפרנה' וימתיק את הדינים.

לאחר שפירש רבי חייא את הפסוק 'חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה', שהצדיק הוא ממתיק את הדינים ומסיר חרון אף. יבוא לבאר את הפסוק שפתח בו, בענין הקטורת שהקטיר אהרן כדי לעצור את המגפה.

אוף הכא - אף כאן בשעת המגיפה, פד חמא - כאשר ראה משה דרוגזא הוה תלי - שהכעס תלוי, כלומר שהוא עומד לקיים את הדין, מידי, 'ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה אשר עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם, כי יצא הקצף מלפני ה' החל הגף'. ומפרש מדוע צוה משה דוקא לאהרן להקטיר את הקטורת, בגין דאיהו שושבינא דמטרוניתא - כיון שאהרן הוא ידיו של המלכה המביאה ומתקנה ליחוד עם בעלה, כלומר, אהרן הוא בחינת יסוד אבא המתקן את בנין המלכות ומייחדה עם התפארת. לכן, וקטרת לא סלקא

במאמר זה יבואר ענין הקטורת שהקטיר אהרן כדי לעצור את המגפה. תחילה יבאר רבי חייא על פי הענין שהעולם נידון על פי רובו ויארך לבאר בזה, אך הצדיק יכול להמתיק את הדינים אם יתחייב העולם בדין, וזה היה מעשה הקטורת שעל ידי אהרן, ויבאר סוד ענין אהרן והקטורת והטעם שהיה צריך דוקא לקטורת ודוקא על ידי אהרן, ורבי אלעזר יבאר שורש הכהנים והלויים, והטעם שהיו הכהנים מכסים את הכלים שהיו נושאים הלויים, אשר על פי זה יבואר טעם איסור שתיית יין לכהנים, וטעם עבודת הלויים בשיר, ועל פי כל זה יבאר הטעם שהיה מקטיר הכהן את הקטורת.

'ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הגף' וגו' (במדבר יז יא). רבי חייא פתח לפרש הטעם שהמגפה נעצרה על ידי הקטורת שהקטיר אהרן, בהקדם פירוש הפסוק 'חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה' (משלי טז יד). כי הנה, פמה אית להו לבני נשא לאסתמרא מחובייהו - הרבה יש להם לבני האדם להישמר מעוונותיהם שעשו, על ידי שישבו מהם בהקדם בתשובה, ולנטרא עובדייהו - ולשמור מעשיהם שלא יחטאו עוד, כדי שלא ייפגעו מכל מקרה ופגע רע העולמים להתרגש עליהם בגלל עוונותיהם, כפי שהולך ומבאר.

כדי לבאר מדוע צריך האדם להישמר במעשיו, מתחיל רבי חייא לבאר סדר הדין של העולם, איך הוא נידון.

דהא בכמה זמנין עלמא אתדון - שהרי בכמה פעמים העולם נידון אם רובו זכות או חובה. ומבאר איך נידון העולם, ובכל יומא ויומא עובדין במתקלא סלקין - ובכל יום ויום עולים המעשים שנעשו ביום ההוא אל היכל הזכות להישקל במשקל אם רבו הזכויות או העוונות. ומשגיחין עליהו לעילא - וגם מתכלים עליהם למעלה לדעת מהי איכות המעשים. במעשי המצוות מעיינים אם היו בלתי לה' לבדו, או שמא התערבו בהם פניות חיזיוניות. ובמעשי החטאים בודקים אם נעשו בשוגג גמור או שוגג הקרוב למזיד, וכן במזיד כמה כיוונו להכעיס בחטא. ומצטרפים להישקל עמהם גם המעשים של הימים שבעבר, ואכתבו קמיה - ונכתבים לפני הקדוש ברוך כפי מה שעלה מן הדין.

ומבאר איך מתעורר הדין אם ימצא העולם חייב, ובוה יבואר מדוע צריך כל אחד להיזהר מאוד במעשיו.

וכד עובדיהו דבני נשא לא מתכשרין קמי מלכא - וכאשר נמצא כי מעשי כי נמצאו רובם חובה, אז סליק רוגזא - עולה הכעס, שהוא השטן המעלה רוגז ומקטרג עליהם, ודינא אתער - ועל ידי זה מתעורר הדין בעולם. דהא הוה דכתיב - זהו מה שכתוב 'חמת מלך מלאכי מות', כלומר, כאשר 'חמת המלך' שהיא מידת הדין מתעוררת, באים 'מלאכי מות', שהם חיילות השטן הבאים להיפרע מן החוטאים. ועל דא בכל יומא ויומא בעי בר נש לאודרהא מחוביו - ועל כן צריך האדם להזהר מעוונותיו בכל יום, כדי שלא תוכרע הכף לחובה בגללו, כי אז יתעורר עליו הדין גם בעבור עון קטן, כיון שבזה הכריע את כל העולם לכף חובה.

אַלֵּא בִידוּי - אינה עולה לפעול את פעולתה להמתיק את הדינים כפי שיבואר להלן, אלא על ידי אהרן. כיון **דַּאִיהוּ אֲסִיגֵי שְׁלֵמָא בְּעֵלְמָא** - כי אהרן היה מרבה שלום בעולם, והיינו, שהוא מרבה את כח מידת היסוד הנקרא 'שלום', והוא האור הנמשך מיסוד אבא ליסוד דזעיר אנפין המתקת דיני המלכות כדי שתוכל להתייחד עם זעיר אנפין. **וְקִשְׁרֵי קִשְׂרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא** - ועל ידי הקטורת היה מייחד ומקשר את האמונה שהיא המלכות עם זעיר אנפין. לכן היתה הקטורת הקטורת שהוא יחוד זעיר אנפין ונוקביה, על ידי אהרן דוקא, כי הוא מתקן את בנין המלכות וממתיק גבורותיה כדי שתוכל להתייחד עם דודה, ובכך תבטל המגפה.

ומבאר איך גורמת הקטורת ליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ואיך נמתקים הדינים על ידי זה.

וענין **קִטְרֵת** שסגולתה ליחוד זעיר אנפין ונוקביה, **הָא אֲוִקְמוּהָ** - הרי ביאורה (לעיל בהעלותך קנא), שהקטורת היא הבינה שהיא **חֲדוּתָא דְלַעֲלִיא וְתַתָּא** - שמחת זעיר אנפין שהוא למעלה, ושמחת המלכות שהיא למטה, כי הקטורת ממשכת אור הבינה שהיא שורש השמחה לזעיר אנפין ונוקביה, שהוא המוחין הנשפעים להם כדי שיגדלו ויכללו להתייחד, ובכך נעשה **קִשְׂרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא** - קשר יחוד המלכות עם זעיר אנפין, ובה נגרם **סְלִיקוּ דְרוּגְזָא** - סילוק הכעס והמתקת כל הדינים. ומביא ראייה, **הֲדָא הוּא דְכַתִּיב** - זהו מה שכתוב (משלי כז ט) **'שְׁמֹן וְקִטְרֵת יִשְׁמַח לֵב'**, ומשמעו, 'שמן' שבמנוחה שכנגד חכמה, ו'קטורת' שכנגד בינה, 'שמח לב' כי על ידם נמשך אור הבינה הממתקת את הדינים. **וְכַדִּין** - ואז כאשר מקטירים את הקטורת, מתקיים מה שנאמר שכאשר 'חמת מלך מלאכי מות', אז **'אִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה'**, פירוש, 'איש חכם' הוא אהרן שהוא בחינת יסוד אבא, ואבא הוא בחינת חכמה, והוא 'יכפרנה' שהוא לשון טהרה ונקיון, **נְקִי וְיַדְבִּי לְהֵהוּא רֹגְזָא** - ניקה ויטהר את 'חמת המלך' שהם הדינים. וכיון שנמתקו הדינים, **וְרַחֲמִין מַתְּעֲרִין** - הרחמים מתעוררים מאליהם, ואין צריך לעוררם.

לאחר שביאר רבי חייא מעלת הקה שמקטיר קטורת, מבאר רבי אלעזר הפרש שיש בין עבודת הכהנים לבין עבודת הלויים, ולמה נקטרת הקטורת דוקא על ידי הכהן ולא על ידי הלוי.

רַבִּי אֶלְעָזָר (נ"א רבי אבא) **אָמַר** לפרש את הפסוק **'אֵל תִּכְרִיתוּ אֶת שִׁבְט מִשְׁפַּחֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם'** (במדבר ד יח). ושואל מדוע השגיח הכתוב במשפחות הקהתי שלא יכרתו יותר משאר משפחות הלויים. ומשיב, **בְּגִין דְּאִינּוּן גְּזַעֵא וְשִׁרְשָׁא דְלִיּוּאֵי** - כיון שבני קהת הם הגזע והשורש של כל הלויים, כי הלויים הם בחינת הגבורה, כפי שיבואר להלן, ובני קהת הם שורש גבורות אלו, לכן הזהיר הכתוב שלא יכרתו הלויים כי גם לגבורות יש צורך בעולם.

ומבאר ממה הזהירו הלויים שלא יעשו כדי שלא ימותו, ומדוע הזהירו על כך. ומה שכתוב בהמשך (שם פסוק יט) כיצד יזהרו בני קהת, **'זוֹאֵת עֲשׂוּ לָהֶם וַחֲיוּ וְלֹא יָמוּתוּ בְּנִשְׁתָּם אֶת קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים אֲהָרֹן וּבְנָיו יְבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עִבְדוֹתָו וְאֵל מִשְׁאֹר'**. הכוונה היא, **דְּבַעֵי כְּהֵנָּא לְאַתְקֵנָּא לְהוּ** - שהלויים צריכים שהכהן יתקן להם את הכלים בטרם יבואו הלויים לשאת אותם, **דְּאָף עַל גַּב דְּקָרִיבִין אִינּוּן לְקוּדְשָׁא** - שאף על גב שגם הלויים קרובים אל הקודש, מכל מקום **לֹא יִיעֲלוּן אֵלָא בְּתַקּוּנָא דְכְּהֵנָּא** - לא יכנסו אל המשכן בעת פירוקו ליטול משם את כלי הקודש אלא על ידי הכנת הכהנים. והטעם, **דְּהוּא יַדַּע סִימְנָא דִּימְטוּן לְגַבְיָה** - כי הכהן שהוא מידת החסד, יודע את הסימן עד איזה מקום יכולים להגיע הלויים שהם מידת הגבורה, ועל ידי תיקון הכהן היו מתפשטות הגבורות רק במקום ובאופן הראוי להן **וְלֹא יִתִּיר** - ולא יותר ממקומן.

התבאר, כי על ידי תיקון הכהנים לא היו יכולים הגבורות להתפשט יותר ממקומן כאשר נשאו אותם הלויים, ויבאר מהו התיקון הזה שעשו הכהנים.

ומבאר מהו התיקון שתיקנו הכהנים בכלים אשר בזה לא היו יכולים הגבורות להתפשט יותר ממקומן כאשר היו באים הלויים לשאת אותם. כי הנה

מבואר בכתוב, כי הכהנים היו מכסים את כלי הקודש בטרם יבואו הלויים לשאת אותם, **וְכַד מְכַסִּיא לְמַאֲנֵי קוּדְשָׁא** - וכאשר היו הכהנים מכסים בכיסוי גשמי את כלי הקודש הגשמיים, **בְּדִין פְּסוּיָא אַחְרָא שְׂרִי** - אז היה כיסוי אחר רוחני שורה על רוחניות הכלים, שהוא היה שומר בעד אור הכלים שלא יוכלו הלויים בעצמם להגיע אליהם בעת נשיאת הכלים, ובכך לא יתפשטו הגבורות יותר מן הראוי להן.

לאחר שהתבאר כי הכהנים היו מכסים את הכלים כדי שלא יגיעו הלויים לאור הכלים, יבאר בפרטות שורש הכהנים והלויים, והטעם שאין הלויים יכולים להגיע אל הכלים אלא רק הכהנים.

אולם **וְאִסִּיר לֹון לְקַרְבָּא לְמַחְמֵי** - ואסור להם להתקרב ולראות את כלי המקדש כשאינם מכוסים, כמו שנאמר (במדבר ד ט) 'לֹא יָבֹאוּ לְרִאיוֹת כְּבָלַע אֶת קִדְשׁ יְמֹתוֹ'. והטעם, **דְּהָא מְלַח בְּחֻשָּׂא** - מפני שהדברים שהם בלחש, מהם הספירות העליונות כתר חכמה בינה שהם נעלמות ודבוקות באור אין סוף ברוך הוא, **לֹא אֵית לְגַבְיָהּ אֵלָא לְפַהֲנֵי** - אינם שייכים אלא לבחינת הכהנים שהם דבוקים בספירות אלו, כיון **דְּמְלַח דִּילְהוֹן וְעוֹבְדָא דִּילְהוֹן בְּרֹזָא וּבְחֻשָּׂא** - כי דבריהם ומעשיהם הם בסוד ובלחש, משום שמעשה הקרבן עיקרו במחשבה ובלי דיבור, כלומר הכהנים הם בסוד החסד, שהוא יכול לעלות לספירות כתר חכמה בינה ולא להתבטל ממידתו. אבל הלויים אינם יכולים לעלות לספירות העליונות, מאחר **וְלִיּוּאֵי לְאַרְמָא קְלָא** - ועבודת הלויים היא על ידי הרמת הקול בשיר, הרי שהם בסוד הגבורה, כפי שיבואר הטעם להלן, והיא אינה יכולה לעלות לספירות כתר חכמה בינה בלי שתתבטל מידתה שהיא הדין, כיון שבספירות העליונות אין בחינת דין כלל. וכאשר היו מפרקים את המשכן ולא היו הספירות מתפשטות כבעת בנינו, היו עולים הכלים להתכלל בשלוש הספירות הראשונות כתר חכמה בינה, ולכן לא היו יכולים אז הלויים להגיע אל הכלים כמות שהם. ורק על ידי שכיסו הכהנים את הכלים, היו יכולים הלויים לבוא ולשאת את הכלים.

לפי מה שהתבאר כי שורש הכהנים הוא בחסד ושל הלויים בגבורה, יבואר טעם איסור שתיית יין לכהנים, והטעם שנצטוו הלויים לומר שירה על היין.

בְּגִין כְּף פַּהֲנֵי בְּחֻשָּׂא וּבְרֹזָא - בגלל כן שמידת הכהנים היא בחסד העולה לשלוש ספירות הראשונות, לכן עבודתם היא בלחש ובסוד כפי שהוא בספירות הראשונות. **וְעַל דָּא אִסִּיר לֹון חֲמָרָא** - ועל כן אסור להם לשתות יין קודם עבודתם, **דְּחֲמָרָא לְאַרְמָא קְלָא** - שהרי היין מביא להרמת קול להלל להקדוש ברוך הוא, **וְלַגְלָאָה רִזִּין אִיהוּ** - ולגלות סודות הוא בא, כי נכנס יין יצא סוד (עירובין סה), והוא היפך מידת הכהן שהוא בחשאי ובסוד. מאידך, **בְּגִין כְּף** - כיון שהיין מביא להרמת קול ולגילוי סודות, **לִיּוּאֵי אֲתַמְסְרוּ לְאַרְמָא קְלָא** - הלויים נמסרו לעבוד בהרמת הקול בשירה ובזמרה, והטעם, **דְּהָא בְּדִינָא אֲתַאֲחִדוּ** - שהרי הם אחוזים בדין, שהוא מידת הגבורה, **וְדִינָא בְּאַתְגְּלִיָּא אִיהוּ וּלְפָרְסָמָא מְלַח קַמֵּי פְלָא** - והרי דרך הדין להיות בהתגלות ולפרסם דברים לפני הקול, כי המלכות נבנית מן הדינים וכן הוא ענינה לפרסם ולגלות הכל, ואין הגבורה יכולה לעלות לספירות הראשונות, לכן הלויים שהם ממידת הגבורה עבודתם היא בהרמת הקול.

נפשי צמאה לדעת

כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אדיס אבא 054-054-178 | ארצות הברית 0176-888-44-20

לשתיינות הספרים המבוארות